

van Aggelen het woord over. Hij belichtte het KNP gebouw en zijn beroemde ontwerper Richard Meier. Deze architect die onder meer ook verantwoordelijk is voor het nieuwe Haagse gemeentehuis, kreeg van de Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken Bührmann Tetterode (KNP-BT) de opdracht een gebouw te ontwerpen dat deze gerenommeerde onderneming waardig zou zijn. Er moest dus iets bijzonders gepresteerd worden!

Meier houdt ervan zijn gebouwen neer te zetten in de natuur en niet tussen andere gebouwen. In vakkringen wordt dit het "stand alone" concept genoemd. Van Aggelen liet daar een paar fraaie voorbeelden van zien. Het was dus op voorhand duidelijk dat Meier's ontwerp niet gerealiseerd zou kunnen worden op de locatie, die voor de bouw van kantoren was aangelegd, namelijk het Arenapark. De architect heeft verder een zwak voor de kleur wit, zodat zijn creaties tussen al het groen van de omringende natuur sterk contrasteren. Ook het KNP-BT kantoor

is een opvallend gebouw geworden. De spreker wees op de architectonische hoogstandjes in het ontwerp, de bijzonderheden in het interieur en aan de buitenkant, het uitzicht vanuit het kantoor, de nuttige en ogenschijnlijk nutteloze elementen van het gebouw en op het gebruik van kwetsbare materialen. In het gebouw zitten onder andere hout, geëmailleerde panelen en natuursteen verwerkt. Hier en daar beginnen deze materialen overigens al tekenen van aantasting te vertonen.

Het gebouw heeft een vermogen gekost en biedt huisvesting aan een vijftigtal employees.

De lezingen van mevrouw Koenders en Cees van Aggelen werden met aandacht en interesse door een zestigtal leden beluisterd. Op de daaropvolgende zaterdag hebben velen van hen aan een excursie naar de Westindiëwijk en het KNP-BT gebouw deelgenomen. Het was een boeiende afsluiting van een week waarin dit deel van Hilversum centraal stond.

WJD

HISTORISCH NIEUWS

Een gesloopt dak in de Langstraat

Monumentenzorg in Hilversum blijft oplettendheid vragen, zeker als het niet de "monumenten van de jonge bouwkunst" betreft. Kort geleden viel ons oog op het achterste gedeelte van het pand Langstraat 48, de laatste voormalige boerderij in 'het dorp' die nog in originele staat was. Van dit gedeelte (de vroegere stal) was het oorspronkelijke puntdak verdwenen en vervangen door een plat dak. Het pand, waar sinds 1933 het bedrijf Gooitax in is gevestigd, is eigendom van de gemeente en staat bovendien op de monumentenlijst. De Afdeling Monumentenzorg van de gemeente gaf desgevraagd het volgende commentaar.

Door een grote hoeveelheid achterstallig onderhoud bleek het achterste gedeelte van het dak dermate verrot te zijn, dat instorting dreigde en er acuut iets gedaan moest worden. Met toestemming van Monumentenzorg heeft de gemeente het dak er toen maar afgehaald en ver-



De boerderij Langstraat 48. Het dak van de vroegere stal is onlangs gesloopt en door een platte afdekking vervangen (foto E.J. Pelgrim).

vangen door een plat dak. Het nog bruikbare materiaal, zoals de stenen en een kozijn van de achterste topgevel, zijn daarbij bewaard geble-

ven en elders opgeslagen. Er bleken echter geen plannen te zijn om het dak weer in zijn originele vorm te herstellen. Daar is bij de gemeente op het ogenblik geen geld voor. In het kader van de binnenstadsplannen zal het dak wellicht ooit nog eens weer worden opgebouwd maar dat zal zeker niet op korte termijn gebeuren.

Zorgelijk is het, dat de gemeente de monumentenzorg wel met de mond belijdt, maar daarvoor geen enkel budget beschikbaar stelt waar het panden van vóór 1900 betreft. Zelfs is er geen geld voor het normale onderhoud, gezien de staat waarin het oude dak zich blijkbaar bevond. Te vrezzen valt dat, nu het uiterlijk van dit zeldzame en karakteristieke pand grondig is verknoeid, de volgende stap op termijn wel eens sloop zal zijn, onder het motto: "het is nu toch niets meer".

Over sloop gesproken: de afgelopen maanden ontviel ons ook een achttiende-eeuws pandje op de Herenstraat, naast de firma Van Reenen, en op de Langestraat verdween het karakteristieke poortgebouw/woonhuis dat ooit de toegangspoort vormde van de rijtuigmakerij Bronkhorst. Toch jammer.

EJP

Jan van Ravenswaaypad

In Eigen Perk 96-1 konden wij berichten dat de straatnamencommissie aan B&W geadviseerd heeft om een tot op heden naamloos wandelpad in de Boomburgwijk te vernoemen naar de Hilversumse schilder Jan van Ravenswaay. Het gemeentebestuur heeft dit advies overgenomen. Met het plaatsen van de straatnaamborden "Jan van Ravenswaaypad" zal gewacht worden tot de vernieuwbouw van het aanliggende Chr. Verpleeghuis gereed is.

HWL

De razzia van 23 oktober 1944

Dank zij de oplettendheid van onze leden de heren Korpershoek en Edelstein is het kampregister van Kamp Amersfoort boven water gekomen met daarin gegevens over de razzia die op 23 oktober 1944 in Hilversum plaatsvond. Onder de kop *Aktion Hilversum* wordt daarin precies ver-

meldt hoeveel Hilversumse mannen die dag werden opgepakt. Dat waren er op de kop af 2997 'Haftlinge'. Maar uit het register kwamen ook enkele opmerkelijke nieuwe feiten tevoorschijn. In de ochtend van de 24-ste werd er nog eens een groep van 764 Hilversumse mannen aan de poort van het kamp afgeleverd. Blijkbaar heeft de razzia dus langer dan één dag geduurd. Het totaal komt daarmee op 3761 mannen. Het register bevat echter nog meer wetenswaardigheden: diezelfde ochtend werden 11 Hilversummers weer naar huis gestuurd, om voor alsnog onbekende redenen. Om ongeveer 13.00 uur van die 24-ste werd vervolgens een groep van 819 man, die met de fiets waren, afgehaald. Deze groep fietsers is uiteindelijk in een OT-kamp (Organisation Todt) in Ede terechtgekomen, van waaruit ze o.a. in de omgeving van Arnhem tankversperringen voor de Duitsers moesten aanleggen. De resterende groep (2931 man), die te voet was, werd diezelfde dag ondergebracht in de Mariastichting en de Cavaleriekazerne. Zij zouden uiteindelijk in Duitsland, in een aantal plaatsen rond Osnabrück terechtkomen. Maar daarover heeft de heer Edelstein ons op de ledenavond van maart j.l. alles kunnen vertellen.

Daarmee is het verhaal van de razzia overigens nog niet compleet. In de tweede helft van januari 1945 vond er in Hilversum weer een razzia plaats, dit keer in het kader van de *Liese-Aktion*. Daarbij werd weer een groep Hilversumse mannen opgepakt, die te voet naar Huizen ging om daar ingescheept te worden. Na een bewogen tocht over het IJsselmeer (het gerucht gaat dat er zelfs een geallieerde beschieting plaatsvond) kwamen zij aan in Kampen, waar zij werden ondergebracht in de Van Heutz-kazerne. Ook zij moesten verdedigingswerken voor de Duitsers aanleggen.

Zowel over de 'groep-Ede' als de 'groep-Kampen' is verder niets bekend. Mocht u daar nadere informatie over kunnen geven, dan houdt Egbert Pelgrim zich gaarne aanbevolen. Telefoonnummer (035) 628 43 99.

EJP